

ELÜS belgesi ile üretimde kullanılmak üzere ham madde olarak alınan buğdayın muhasebe kayıtlarında hangi hesapta izleneceği, ELÜS'ün Ba Formuna dahil edilip edilmeyeceği hk.

Belge türü	Özelge
Kanun	VERGİ USUL KANUNU
Özelge no	95133703-105-E.50183
Tarih	09.07.2019

T.C.

GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI

Denizli Vergi Dairesi Başkanlığı

Gelir Kanunları Grup Müdürlüğü

Sayı : 95133703-105-E.50183

09.07.2019

Konu : ELÜS Belgesi İle Alımı Yapılan Ürünler Hk.

İlgide kayıtlı özelge talep formunuzda, ekmeklik buğday unu imalatı (kepek,razmol, bongalite dahil) faaliyetinden kayıtlı mükellef olduğunuz, Toprak Mahsulleri Ofisi (TMO) Genel Müdürlüğünün ülke genelinde çeşitli lisanslı depolarda bulunan buğdayların 5300 sayılı Kanun kapsamında Elektronik Ürün

Senedi alım satım belgesi (ELÜS) ile satışını gerçekleştirdiği, bu mevzuat kapsamında, firmanızın da ELÜS alım satım belgesi ile buğday alımı yaptığı, firmanız tarafından ELÜS belgesi ile yapılan buğday alımlarının yatırım amaçlı değil, üretimde kullanılmak üzere ham madde (üretim ihtiyacı olan buğdayın) temini olduğu, ELÜS belgesi ile alımı yapılan buğdayın satıcısı TMO Genel Müdürlüğü görülmekle beraber KDV tahsilatının sorumlu sıfatı ile lisanslı depolar tarafından yapıldığı, ELÜS belgesi ile gerçekleşen buğday alımlarının Form Ba beyanında satıcı taraf olarak kimin beyan edileceği ve muhasebe kayıtları açısından "150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı"na mı yoksa "118 Diğer Menkul Kıymetler Hesabı"na mı kaydedilmesi gerektiği konularında Başkanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Tarım ürünlerinin standartları belirlenerek emniyetli ve sağlıklı koşullarda depolanması ile ürün senetleri vasıtasıyla ticaretinin kolaylaştırılması amaçlarıyla, lisanslı depo işletmelerinin ve yetkili sınıflandırıcıların kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin usûl ve esaslar ile lisanslı depoculuk sistemine dair diğer hususlar 10.2.2005 tarih ve 5300 Sayılı Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Kanunu ile düzenlenmiş olup, mezkur Kanunun 15 inci maddesine dayanılarak hazırlanan 12.11.2011 tarih ve 28110 sayılı Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliğinde ise depolanan ürünlerin mülkiyetini temsil ve rehnini temin eden, teminat olarak verilebilen kıymetli evrak hükmündeki elektronik ürün senetlerine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.

Diğer taraftan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 227 nci maddesinde, *"Bu Kanunda aksine hüküm olmadıkça, bu Kanuna göre tutulan ve üçüncü şahıslarla olan münasebet ve muamelelere ait olan kayıtların tevsiki mecburidir."* hükmü yer almakta olup, söz konusu kayıtların ise aynı Kanunun 229 ve müteakip maddelerinde yer alan veya Bakanlığımıza verilen yetkiye dayanılarak kullanılma zorunluluğu getirilen belgelerden uygun olanı ile tevsik edilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda, aynı Kanunun mükerrer 257 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (4) numaralı bentlerinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye dayanılarak yayımlanan 452 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile düzenlemeler yapılmış olup ilgili Tebliğin "3. ELÜS Alım Satımında Düzenlenecek Belge" başlıklı bölümünde, *"5300 sayılı Kanun ile tarım ürünleri ticaretini kolaylaştırmak, depolanması için yaygın bir sistem oluşturmak, ürün sahiplerinin mallarının emniyetini sağlamak ve kalitesini korumak, ürünlerin sınıf ve derecelerinin yetkili sınıflandırıcılar tarafından saptanmasını sağlamak, tarım ürünleri lisanslı depo işletmecilerinin kişiler arasında ayırım yapmaksızın tarım ürünlerini kabul etmelerini temin etmek, ürünlerin mülkiyetini temsil eden ve finansmanını, satışını ve teslimini sağlayan ürün senedi düzenlemek ve standartları belirlenmiş tarım ürünlerinin ticaretini geliştirmek üzere, tarım ürünleri lisanslı depoculuk sisteminin kuruluş, işleyiş ve denetimine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir."*

...

Mezkûr Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde EKK, ELÜS'lerin sistem üzerinden oluşturulmasını sağlamak, bu senetlere bağlı tüm hak ve yükümlülükler ile işlemleri ilgili taraflar itibariyle kayden izlemek amacıyla Gümrük ve Ticaret Bakanlığından lisans almış anonim şirket olarak, 4 üncü

maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde ELÜS, lisanslı depo işletmesince, elektronik kayıt kurallarına uygun olarak sistem üzerinde oluşturulan elektronik kayıt olarak tanımlanmış, 7 nci maddesinin üçüncü fıkrası ile de EKK'ya ELÜS'lerin her bir alım satım işlemi için bir ELÜS alım satım belgesi oluşturma ve bu belgeyi alıcı ve satıcı taraflara elektronik ortamda gönderme zorunluluğu getirilerek "ELÜS alım satım belgesi"nde bulunması zorunlu bilgiler belirlenmiştir.

Vergi Usul Kanununun mükerrer 257 nci maddesinin Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye dayanılarak yukarıda belirtilen Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliğinin 7 nci maddesinin üçüncü fıkrası ile EKK'ya ELÜS'lerin her bir alım satım işlemi için düzenleme zorunluluğu getirilen "ELÜS alım satım belgesi" Vergi Usul Kanunu uyarınca düzenlenmesi zorunlu belgeler kapsamına alınmıştır. Bu belgenin düzenlenmesi, gönderilmesi ve kullanımına ilişkin esaslar aşağıda açıklanmıştır.

3.1. 5300 sayılı Kanun kapsamında lisanslı depo işletmelerinde depolanan tarım ürünlerinin bu ürünleri temsil eden ELÜS vasıtasıyla alım satımında her bir el değiştirme aşamasında EKK tarafından ELÜS alım satım belgesi düzenleneceğinden ELÜS alım satımına taraf olanlar bu işlem için ayrıca fatura veya diğer herhangi bir belge düzenlemeyecek, alım satım işlemi EKK tarafından kendisine iletilen bilgilere göre düzenlenen ELÜS alım satım belgesi ile tevsik edilecektir. ELÜS alım satımına taraf olanların, EKK tarafından kendilerine iletilen ELÜS alım satım belgesinin kağıt çıktılarını vergi kanunlarının öngörmüş olduğu süreler dâhilinde muhafaza ve istenildiğinde ibraz etmekle yükümlü oldukları tabiidir." düzenlemelerine yer verilmiştir.

Diğer taraftan, tekdüzen muhasebe sisteminin uygulanmasına ilişkin açıklamalar, 26.12.1992 tarih ve 21447 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 Sıra No.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ve daha sonra bu konuda yayımlanan diğer tebliğlerde yapılmış bulunmaktadır. Söz konusu Tebliğde, "150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı", "Üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak üzere işletmede bulundurulmuş hammadde, yardımcı madde, işletme malzemesi, ambalaj malzemesi ve diğer malzemelerin izlendiği hesaptır." şeklinde tanımlanmış olup, bu hesabın işleyişine ilişkin olarak ise, "Satın alındıkları ya da üretildikleri maliyet bedelleri ile bu hesabın borcuna, üretime verildiğinde, tüketildiğinde, satıldığında veya devredildiğinde ise hesabın alacağına kaydedilir." şeklinde açıklama yapılarak yer verilmiştir.

Ayrıca mezkur Kanunun 148, 149 ve Mükerrer 257 nci maddelerinin Bakanlığımıza verdiği yetkiye dayanılarak, 350 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğiyle, bilanço esasına göre defter tutan mükelleflerin belirli bir haddi aşan mal ve hizmet alımlarını "Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)" ile; mal ve hizmet satışlarını ise "Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)" ile bildirmeleri yükümlülüğü getirilmiş, 362 ve 381 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğleriyle bu yükümlülüğe ilişkin açıklamalar yapılmıştır.

Söz konusu yükümlülüğün 2010 yılı ve müteakip yılların aylık dönemlerinde yerine getirilmesinde uygulanacak usul ve esaslar ile bildirim hadleri 396 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile yeniden belirlenmiş olup, Tebliğin;

- (1.2.) bölümünde, "1.2.1. Bildirim mecburiyeti bulunan mükelleflerce, belirlenen hadler çerçevesinde yapılan her türlü mal ve/veya hizmet alış ve satışları, bunlara ilişkin belgenin türüne (Fatura, irsaliyeli fatura, serbest meslek makbuzu, müstahsil makbuzu, gider pusulası, akaryakıt pompalarına bağlı ödeme kaydedici cihaz fişi, sigorta komisyon gider belgesi ve yolcu bileti gibi) bakılmaksızın Ba-Bs bildirim formlarına dahil edilecektir.

1.2.2. Mükelleflerin 2010 yılı ve müteakip yılların aylık dönemlerine ilişkin mal ve/veya hizmet alışları ile mal ve/veya hizmet satışlarına uygulanacak had 5.000 TL olarak yeniden belirlenmiştir. Buna göre, bir kişi veya kurumdan katma değer vergisi hariç 5.000 TL ve üzerindeki mal ve/veya hizmet alışları, "Mal ve Hizmet Alımlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Ba)" ile; bir kişi veya kuruma katma değer vergisi hariç 5.000 TL ve üzerindeki mal ve/veya hizmet satışları ise "Mal ve Hizmet Satışlarına İlişkin Bildirim Formu (Form Bs)" nun Tablo II alanında bildirilecektir.

Söz konusu hadlerin uygulanmasında, özel matrah şekline tabi mal ve/veya hizmet alış/satışlarında katma değer vergisi, özel tüketim vergisine tabi işlemlerde ise özel tüketim vergisi dahil tutarlar dikkate alınacaktır.

Belgelerde gelir vergisi tevkifatına da yer verilen hallerde tevkifattan önceki brüt tutarlar dikkate alınacaktır.",

- (2.1.) bölümünde ise, "Yükümlülük kapsamındaki mükelleflerin mal ve/veya hizmet alış/satışlarının aylık dönemler itibariyle bildirilmesi gerekmektedir.

Mal ve/veya hizmet alış/satışlarının bildirilecekleri aylık dönemler, bunlara ilişkin belgelerin düzenlenme tarihi dikkate alınarak belirlenir."

açıklamalarına yer verilmiştir.

Buna göre;

1- 5300 sayılı Kanun kapsamında lisanslı depo işletmelerinde depolanan tarım ürünlerinin bu ürünleri temsil eden ELÜS vasıtasıyla alım satımında her bir el değiştirme aşamasında EKK tarafından düzenlenen ELÜS alım satım belgesi, Vergi Usul Kanunu uygulamasında tevsik edici belge mahiyetinde olup, söz konusu alım satıma taraf olanların bu işlem için ayrıca fatura veya başkaca bir belge düzenlemelerine gerek bulunmamaktadır.

2- Söz konusu alımlarınızın, 396 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde belirtilen haddi aşması halinde, ELÜS alım satım belgesinde yer alan bilgiler (satıcı, düzenleme tarihi vb) dikkate alınmak

suretiyle, Form Ba bildirimine dahil edilmesi gerekmektedir.

3- Somut durumda, üretim ihtiyacı için ELÜS belgesi ile satın alınan buğdayın, Vergi Usul Kanununun üçüncü kitabının birinci kısmı uygulamasında, emtia olarak değerlendirilmesi ve kayıtlara intikal ettirilmesi gerekmekte olup, bu kapsamda üretimde hammadde olarak kullanılmak amacıyla alınan buğdayın "150 İlk Madde ve Malzeme Hesabı"nda takip edilmesi icap etmektedir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

İmza

(*) Bu Özelge 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 413.maddesine dayanılarak verilmiştir.

(**) İnceleme, yargı ya da uzlaşmada olduğu halde bu konuya ilişkin olarak yanlış bilgi verilmiş ise bu özelge geçersizdir.

(***) Talebiniz üzerine tayin edilmiş olan bu özelgeye uygun işlem yapmanız hâlinde, bu fiilleriniz dolayısıyla vergi tarh edilmesi icap ederse, tarafınıza vergi cezası kesilmeyecek ve tarh edilen vergi için gecikme faizi hesaplanmayacaktır.

Bu metin Mevzuat Bankası (mevzuat.vergibulustayi.com) aracılığıyla gib.gov.tr arşivinden alınmıştır. Resmî işlemlerde Resmî Gazete metni esastır. — 18.09.2026